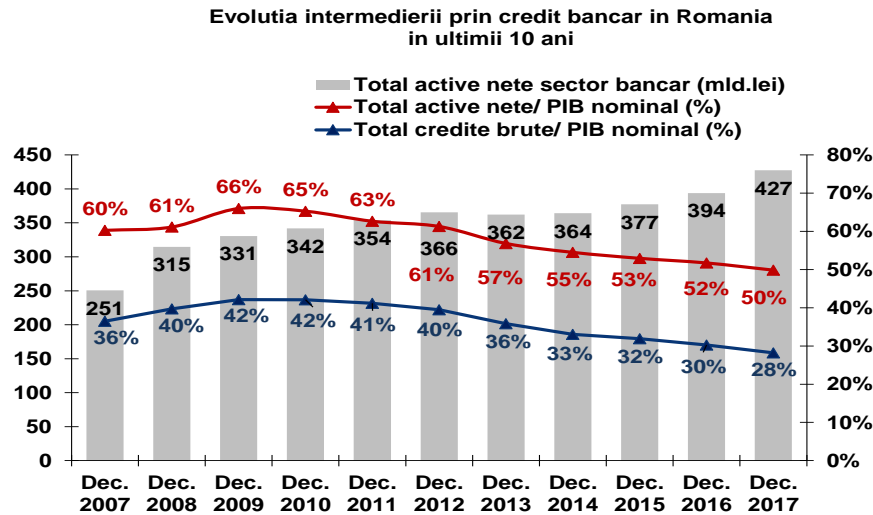

Intermedierea financiara si riscul de credit in Romania in ultimii 10 ani

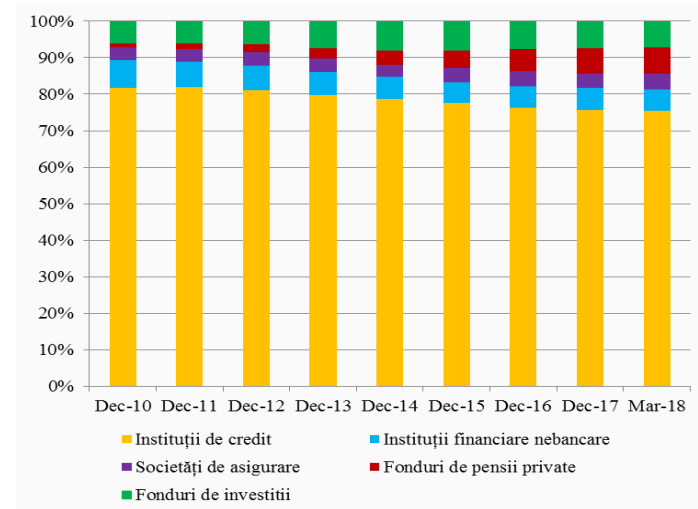
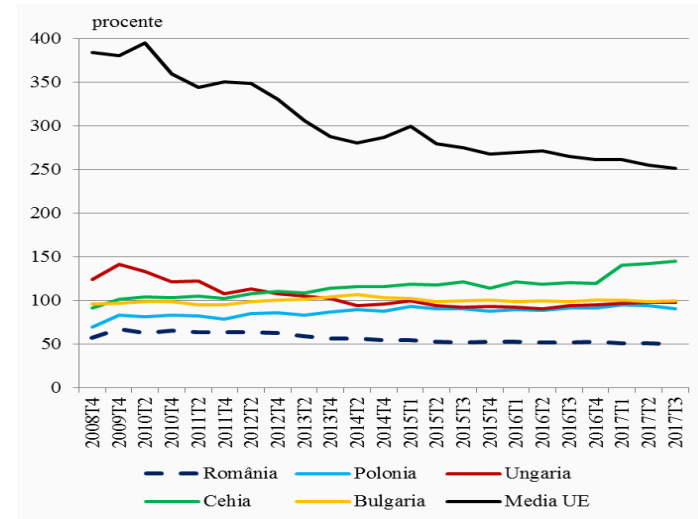
Eugen Sinca, Iulia Corlanescu, Manuela Badescu, Oana Stoenescu,
Nicolae Olteanu – membri AAFBR

Conferinta Anuala AAFBR, 14 noiembrie 2018

Intermedierea financiara se mentine la un nivel redus comparativ cu tarile din regiune si media UE

Sursa: BNR (date neconsolidate, clienti rezidenti, micro inclus in segmentul companii)

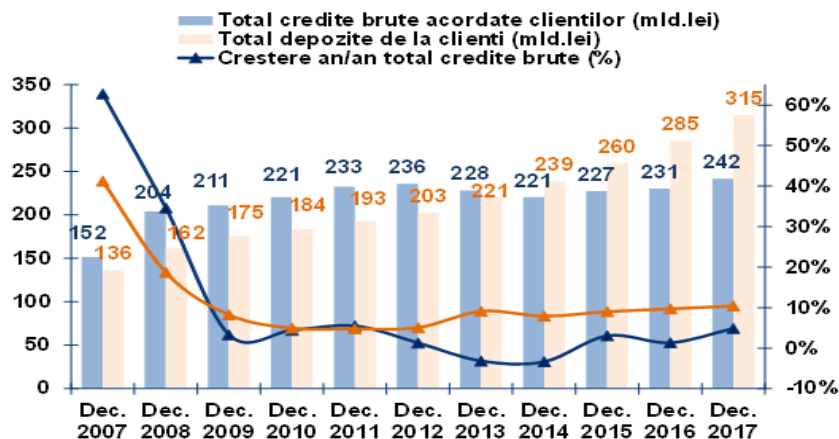

Sursa: BNR, Raportul de Stabilitate Financiara iunie 2018

- Romania, cu ~50% pondere a activelor sectorului bancar in PIB, este sub nivelul tarilor din regiune si mult sub media UE
- Sectorul bancar ramane predominant, inasa in continua scadere ca pondere in total active ale sistemului financiar (~75% la mar. 2018) si in PIB (si pe fondul cresterii PIB)
- Intermedierea prin credit bancar este la un minim istoric (28% din PIB)
- Activele totale ale sistemului financiar sunt in prezent pe un trend ascendent (+9% an/an mar. 2018), toate componentele inregistrand cresteri, inclusiv sectorul bancar

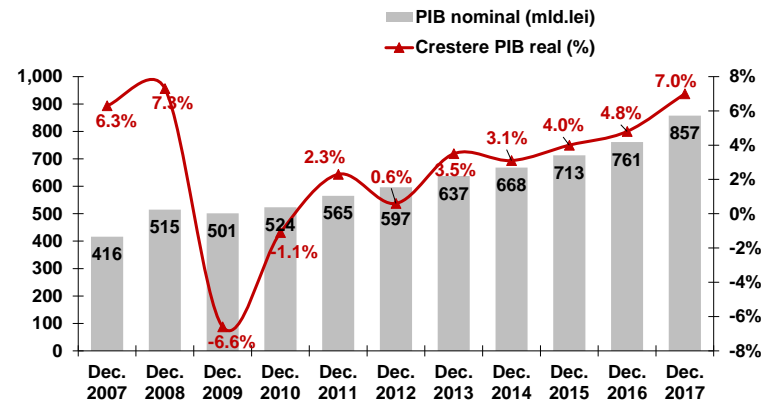
Intermedierea prin credit bancar a fost puternic afectata de criza economico-financiara

Sectorul bancar - evolutia creditelor si a depozitelor de la clienti in ultimii 10 ani

Sursa: BNR (date neconsolidate, clienti rezidenti, micro inclus in segmentul companii)

Evolutia PIB in Romania in ultimii 10 ani

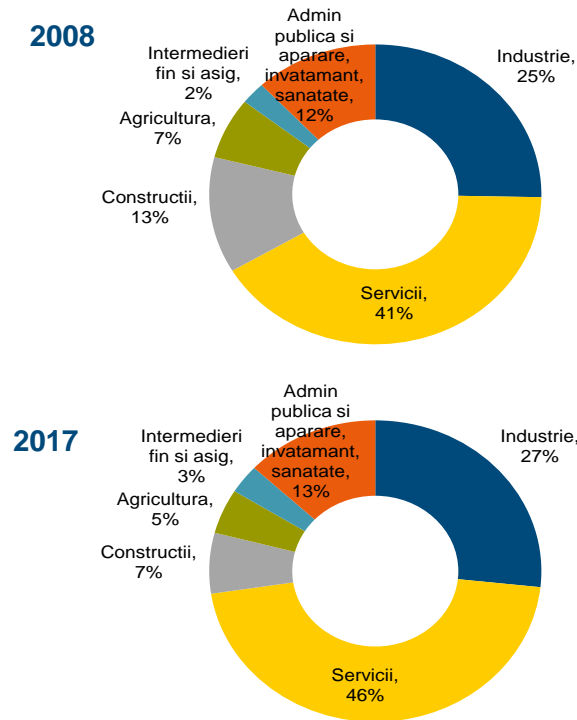

Sursa: INS

- Sectorul financiar si in special cel bancar s-au dezvoltat rapid in anii de pre-aderare a Romaniei la UE, ca urmare a intrarii capitalului strain si infuziei de “know-how” din tarile dezvoltate din vestul Europei
- Criza financiara s-a facut simtita in economia reala, inca de la finalul anului 2008, PIB plonjand de la ritmuri de crestere record la o recesiune profunda; in sectorul bancar local socul crizei a fost resimtit cu o anumita intarziere, insa a fost semnificativ; de la cresteri an/an cu doua cifre (2007-2008), creditul bancar a intrat in teritoriu negativ (2013-2014), o revenire mai consistenta fiind vizibila abia recent (+5% an/an dec. 2017)
- Contractia soldului creditelor brute a fost cauzata atat de reticenta companiilor si persoanelor fizice de a mai lua credite, restrictiile impuse de BNR in anii 2011-2012 privind creditarea consumului si creditarea in valuta, cat si de aversiunea la risc a bancilor preocupate sa reduca volumul mare al creditelor neperformante
- Incepand cu anul 2011, bancile-mama, presate de cerintele de capital tot mai stricte, si-au ajustat treptat expunerile fata de regiunea ECE, considerata mai riscanta; astfel, s-a produs fenomenul de dezintermediere financiara (“deleveraging”), dar intr-o maniera ordonata, prin neprelungirea unor linii de credit ajunse la scadenta

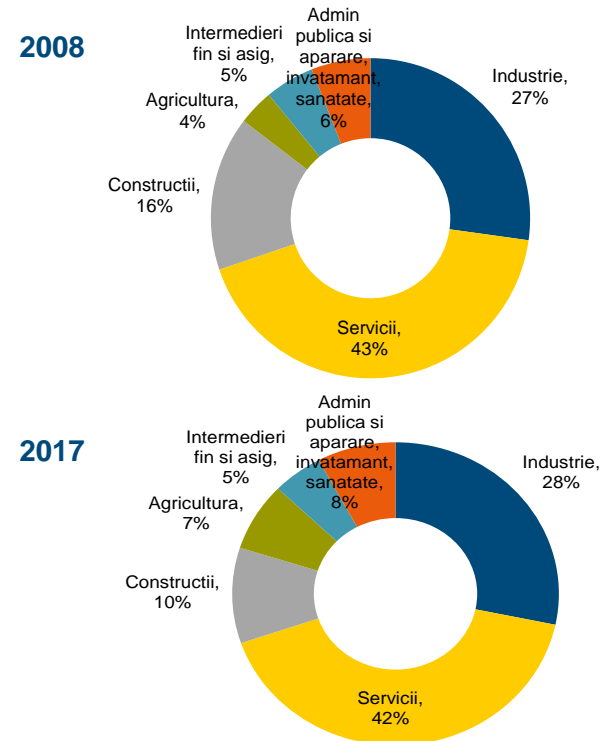
Evolutia intermediarii financiare in Romania - sectoare economice castigatoare si perdante

Structura valorii adaugate brute in economia Romaniei

Sursa: calcule autor pe baza datelor INS

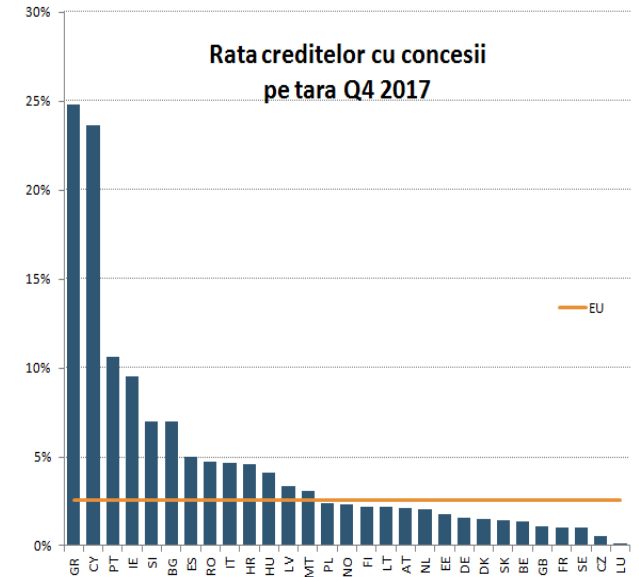
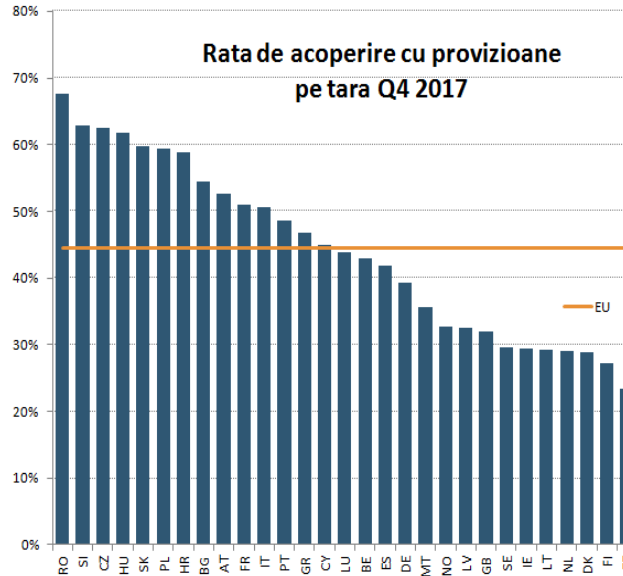
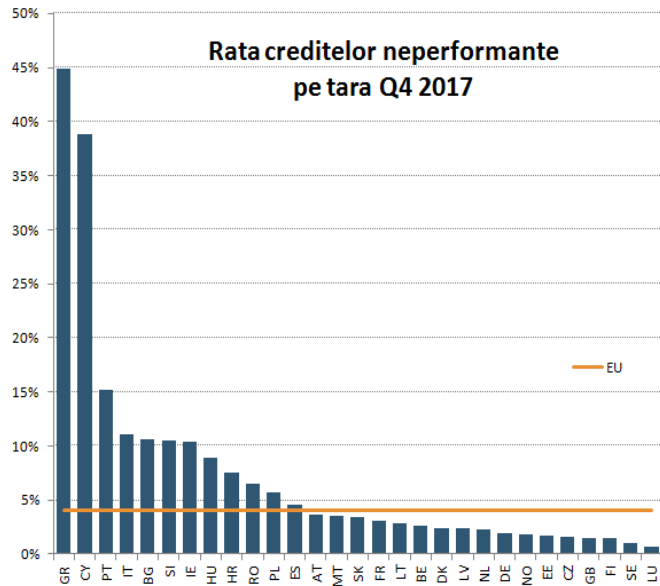
Structura creditelor acordate de institutiile de credit catre companii si administratia publica

Sursa: calcule autor pe baza datelor BNR

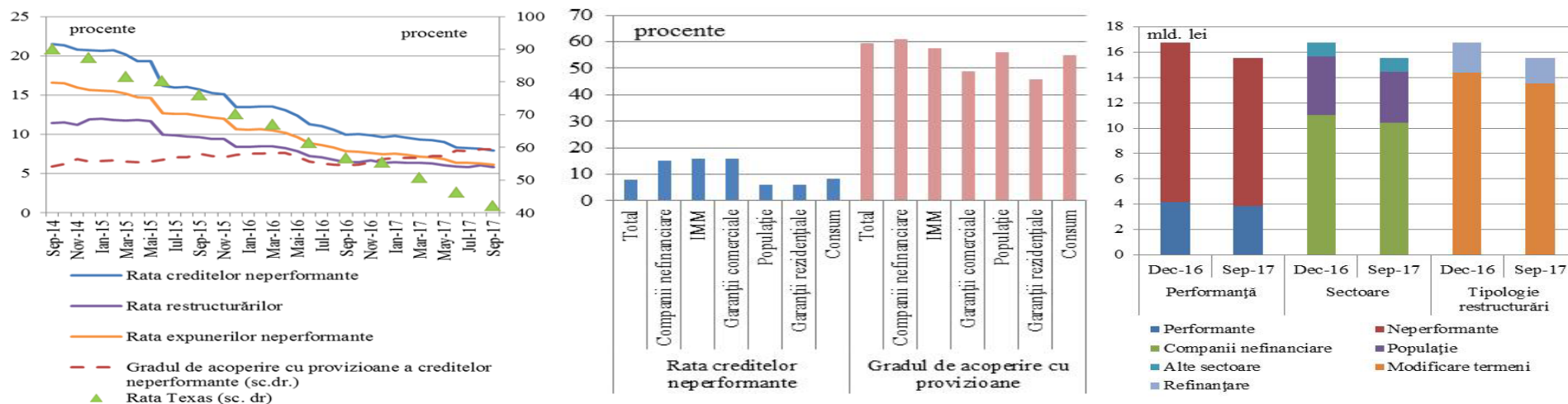
- **Redresarea economiei romanesti dupa criza financiara globala, resimtita puternic si in Romania in anii 2008-2010, a fost mai lenta decat cea a altor tari si a avut loc cu o contributie redusa a creditului bancar**
- **Un studiu FMI arata ca o crestere cu 10% a creditului acordat sectorului privat este asociata cu o crestere cu 0,6% – 1% a PIB-ului real si cu 2 – 2,5% a investitiilor reale efectuate de sectorul privat**
- **Raman semne de intrebare legate de calitatea cresterii economice si de sustenabilitatea redresarii post-criza**

Riscul de credit bancar s-a imbunatatit la nivel european, dar a reaparat riscul de supraindatorare

- **Potrivit raportului ABE (apr. 2018), la nivelul sistemului bancar al UE se inregistreaza o stabilitate a indicatorilor de risc; totusi, analizand in detaliu, creditelor neperformante raman o sursa de vulnerabilitate**
- **Soldul creditelor neperformante, desi in scadere, ramane inca ridicat, reapar riscuri legate de un nivel de indatorare crescut mai ales in contextul in care politicile monetare se normalizeaza, cu impact asupra cresterii ratelor de baza ale dobanzii si implicit a costului creditului**
- **Autoritatea Bancara Europeana monitorizeaza pe baza unui sistem “semaforizat” riscul de credit si calitatea activelor pe baza a trei indicatori de risc importanti: rata creditelor neperformante („NPL ratio”), rata de acoperire cu provizioane a creditelor neperformante („Coverage ratio”) si rata creditelor cu concesiuni sau rata restructurarii („Forbearance ratio”)**
- **Calitatea portofoliului de credite a bancilor din UE a continuat sa se imbunatateasca, rata medie ponderata a creditelor neperformante raportata la volumul creditelor totale ajungand la 4% la dec. 2017 (de la 6,5% la dec. 2014). Aceasta atat datorita cresterii volumului de credite acordate cat si scaderii volumului NPL cu circa o treime in ultimii 3 ani (de la peste 1,12 trilioane euro la 813 miliarde de euro)**

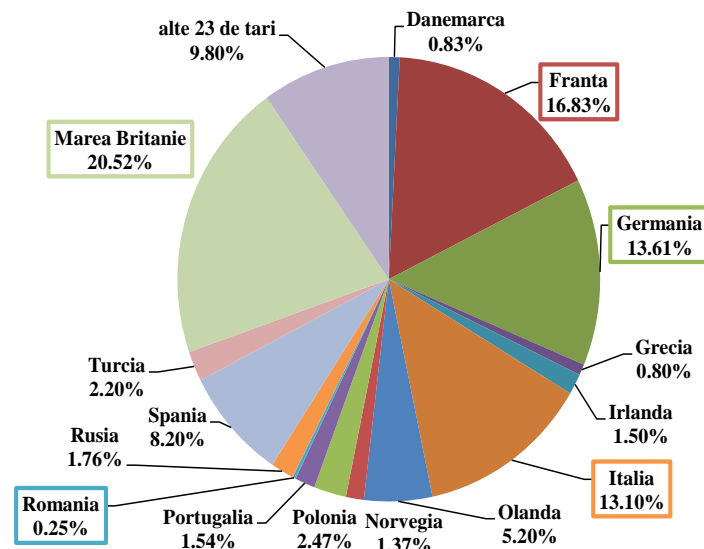
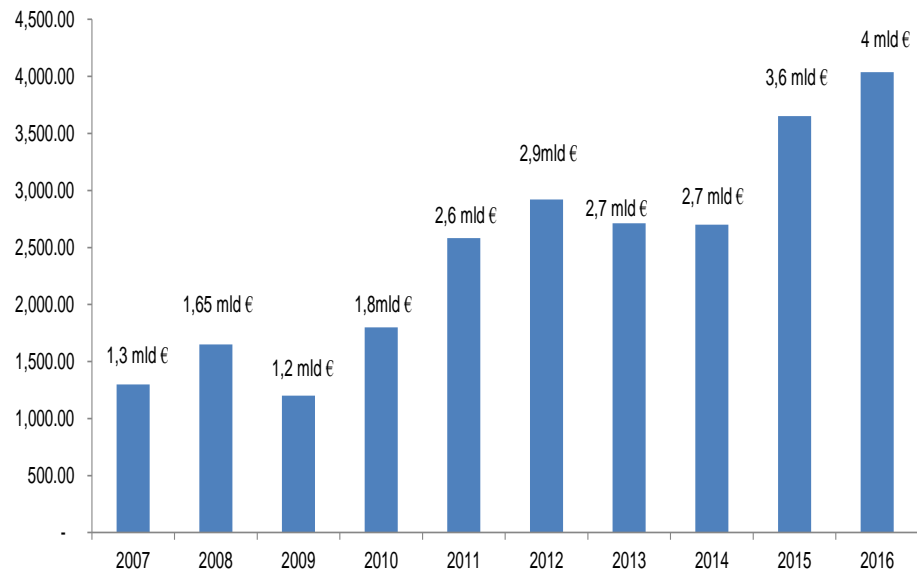
Calitatea activelor s-a imbunatatit semnificativ in Romania, dar suntem inca peste media europeana

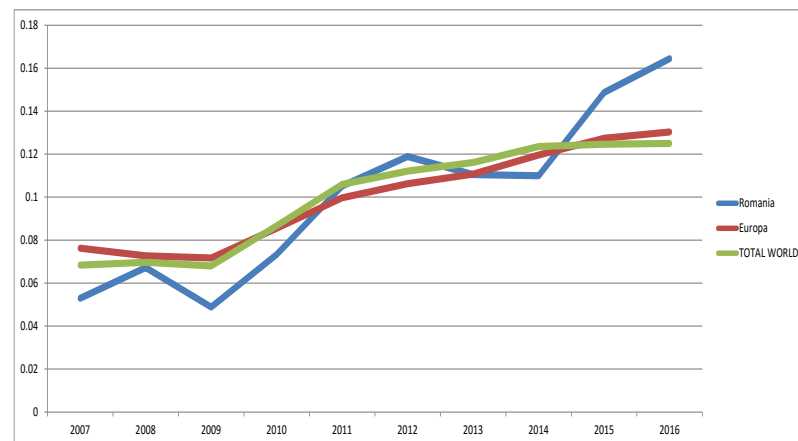
Sursa: BNR, Raportul de Stabilitate Financiara decembrie 2017

- In Romania, rata creditelor neperformante (NPL) a crescut pana la un maxim de 22% in martie 2015, scazand sub pragul semnal rosu stabilit de ABE (8%) la sept. 2017 si la 6,4% la dec. 2017, inca peste nivelul mediei UE (de 4%)
- In perioada 2014-2016, majoritatea bancilor, sub atenta monitorizare a BNR, s-au concentrat asupra insanatosirii bilanturilor prin inregistrarea in afara bilantului (“write-off”), vanzarea de pachete NPL catre firme specializate (“sell-off”), restructurare daca existau premise de redresare financiara, inasprirea conditiilor de creditare pentru portofoliile noi
- Portofoliile corporate au fost cele mai afectate de curatarea bilanturilor si de reglementarile mai stricte; bancile au continuat sa finanteze mai ales companiile mari, cu un bun istoric de rambursare, fiind mai prudente in finantarea IMM
- Desi in scadere, ratele NPL pentru creditele acordate companiilor (in special IMM-urilor si/ sau garantate cu imobile comerciale) raman la peste 15%, in timp ce pentru creditele acordate populatiei (mai ales cele garantate cu imobile rezidentiale) sunt sub media sectorului (6,1% la sept. 2017), usor mai ridicate pentru creditele de consum (cca 8%)
- Gradul de acoperire cu provizioane este in crestere, RO cu ~60% fiind in topul tarilor UE, peste media UE (45% sept. 2017)
- Rata restructurarilor este la 5,9% la sept. 2017, peste media UE de 2,7% dar și peste banda rosie de semnal stabilita de ABE (4%). Aceasta reflecta si eforturile bancilor pentru sprijinirea clientilor cu probleme si redresarea afacerilor

Piata de factoring din Romania are un potential de crestere exponentiala

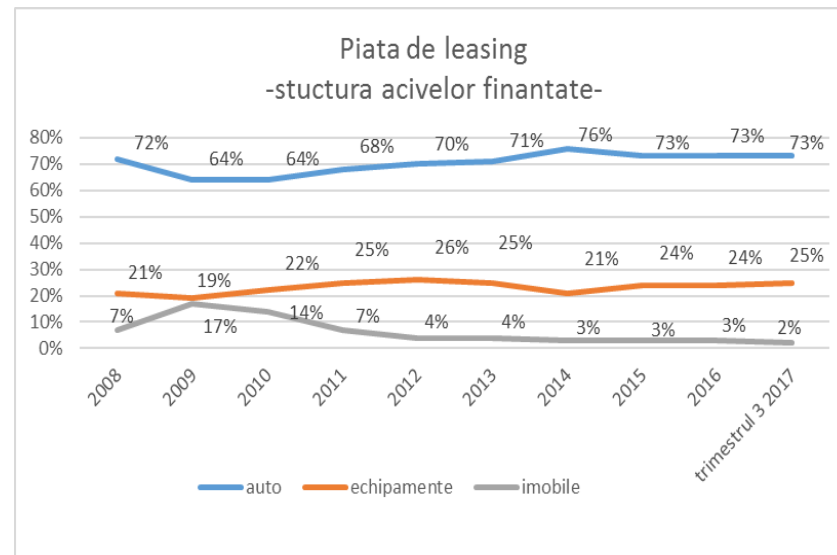
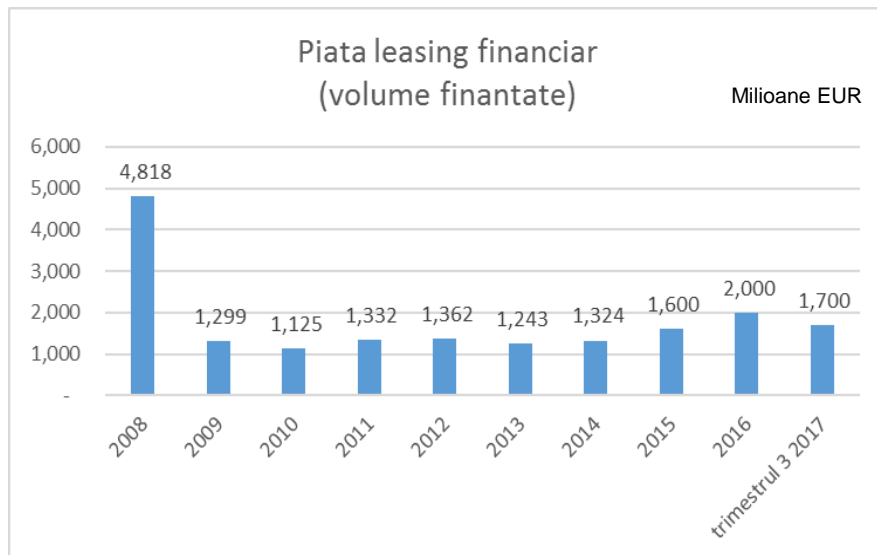

- In Romania, piata de factoring a inceput sa se dezvolte in 1994 prin divizii specializate in cadrul unor banci; din 2006 au inceput sa apara si IFN-uri specializate; in prezent exista 20 de jucatori activi (80% ca divizii ale unor banci)
- Dezvoltarea factoringului, in special a celui intern, este strans legata de evolutia economiei, de sanatatea si performanta mediului de afaceri; in Romania s-a triplat in ultimii 10 ani, crescand spectaculos in ultimii doi (mai rapid decat la nivel european si mondial)
- Se afla inca la inceput, reprezentand doar 0,25% din piata de factoring a Europei; si-ar putea dubla ponderea in PIB in 2026 (de la 2,4% in prezent); intr-un scenariu optimist ar putea creste de 5 ori la un total de 22 mld. Euro

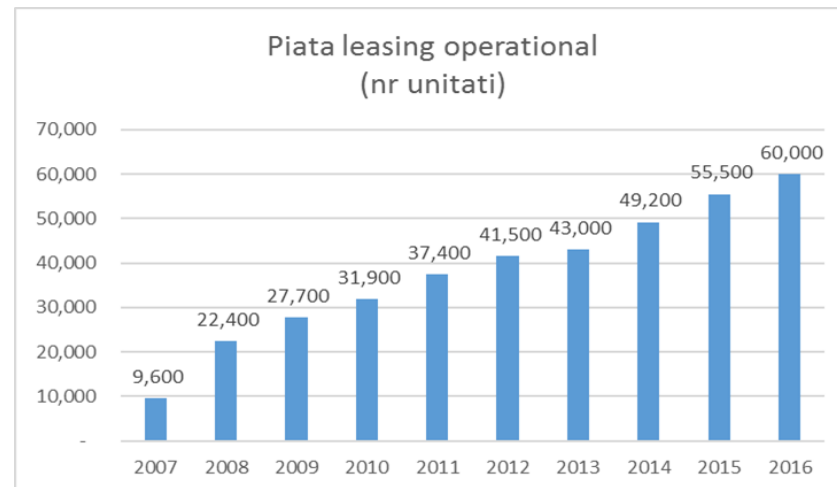

Sursa: Factors Chain International

Piata de leasing va creste, atat pe segmentul leasing financiar cat si pe cel operational

- Piata de leasing financiar s-a dezvoltat in anii 1996-2008, avand inca o dimensiune redusa de doar 0,5% din piata UE
- A scazut puternic in anul 2009 (-70% an/an), recuperand doar o parte din declin pana in prezent (+30% in ultimii 10 ani); este dominata de leasingul auto
- Prima crestere semnificativa post-criza a avut loc in anii 2015-2016, cand a crescut cu peste 20%
- Leasingul financiar va creste (ex. sindicalizari banca-IFN, banca finanteaza capitalul de lucru, iar IFN investitia)
- Leasingul operational a crescut puternic si va continua cu noi tendinte (ex. automatizarea proceselor si serviciilor aferente flotelor auto pentru reducerea costurilor)

Sursa: Factors Chain International

Romania are potential de crestere a intermediarii financiare pe baze mai sustenabile

- **Intermedierea financiara este la un minim istoric, cresterea pe termen mediu este inevitabila, insa va fi mult mai lenta si precauta**
- **Structura sectorului financiar-bancar se va schimba: finantarea prin banci se va reduce si va creste ponderea altor segmente (IFN-uri, fonduri de pensii, fonduri de investitii, leasing, factoring etc.)**
- **Bancile vor fi mai atente la calitatea finantarilor; economisirea interna s-a consolidat, in banci exista o rezerva consistenta de resurse atrase care pot finanta atat consumul populatiei cat si cresterea economica, prin finantarea companiilor; totusi, creditarea populatiei va ramane predominanta**
- **Sub presiunea reducerii costurilor de operare, restructurarea si consolidarea sectorului va continua; va creste gradul de automatizare, va creste ponderea altor tipuri de operatiuni decat cele de creditare (tranzactii, consultanta financiara si de afaceri etc.)**
- **Digitalizarea va schimba modelele de afaceri, insa relatia directa cu clientul va ramane importanta; se va investi in dezvoltarea unor modele proprii de analiza si modelare a relatiei cu clientul**
- **Ne aflam intr-o noua paradigma, caracterizata de rate de crestere, dobanzi si marje de profit mai reduse, de intrarea pe piata a unor noi jucatori si noi tehnologii**
- **Companiile Fintech vor intra intr-o competitie constructiva sau vor deveni parteneri ai actualilor actori ai sectorului, presandu-i sa inoveze si sa se adapteze la nou**